

CSAPOD

Anyakönyvi kutatás Csapodon

Őseinket, elődeinket megismerni csak akkor tudjuk, ha néhány adatot - mely életükkel, szokásaikkal kapcsolatos - megismerünk. S ez bizony nagyon nehéz. Több évtized távlatából is sokszor nagyon bonyolult ismeretekhez jutni, melyek rokonságunkra vonatkoznak, hát még akkor, ha arra vállalkozunk, hogy több száz évvel visszamenjünk az időben. Egy ilyen időutazással közelebb kerülhetünk hozzájuk. Csak a megvalósítás ütközhet néha kisebb-nagyobb akadályokba.

Amíg édesanyám élt, csak ritkán esett szó szülőfalujáról, Csapodról. A családról, illetve a Bella névről meg még annyi se. A név olasz eredetűségéről egyértelműen tudomásom volt, de különösképpen nem beszélgettünk róla. 2001-ben, amikor az első alapos információkat megkaptam erről a nyugat-dunántúli kis településről és az itt élő emberekről, az lepett meg a legjobban, hogy ezen a helyen nagyon sok Bella nevezetű család található.

Én addig azt hittem, hogy csak édesanyám „vonalán” szerepel ez a név, csak az ő közvetlen rokon-

sága él ezzel a névvel. Így ezek az első piciny információk még inkább arra ösztönöztek, hogy a család eredetét, vagy legalábbis az első olasz hangzású Bella nevű bevándorlót megtaláljam valamilyen módon. (Ez végül mégse sikerült, hiszen az 1500-as évekből nem volt elegendő hiteles dokumentáció.)

A Bella család kutatásakor nagyon nagy szerencsém volt. Elsődlegesen az, hogy idetelepülésük után több száz évig egy helyben maradtak, több száz évig itt éltek és dolgoztak.

Miként került ide Itália földjéről az első Bella, nem tudni. Lehet, hogy háborúban, katonaként vagy éppen egy harci esemény foglyaként, esetleg szökött jobbágyként bukkant fel a környéken. Végül is itt találta meg igazi otthonát, itt nevelte gyermekeit, itt szorgálta a vidék földesurát, itt élte le életét.

Katona Imre történész szerint már 1639-ben feltehető Csapodon a Déli-szeren egy Bella András nevezetű jobbágy. Őt kell tekintenünk az első Bellának, akitől a többi Bella leszármazott, mivel ennél régebbi időpontban nincs regisztrálva ilyen nevezetű család. Elméletem szerint bármikor is érkezett Magyarországra az első olasz bevándorló ősünk, valószínűleg egyedül, esetleg családjával érkezhetett. Ezért különös, hogy a ma itt élő Bellák közül sokan azt állítják: nem rokonok egymással. Ez már csak azért sem állja meg a helyét, mert ilyen nevet csak úgy, minden indok nélkül nem vesznek fel családok. Inkább abban keresendő ennek az állításnak az alapja, hogy a család az évszázadok során nagyon szerteágazó lett, így a vérségi kötelék minimálisan megvan ugyan, de

A plébánia, ahol az anyakönyvek találhatóak

a rokon szálak nagyon távoliak. Olyannyira, hogy akár házassági kötelék is létrejöhet Bella és Bella között. Az anyakönyvek szerint volt is ilyen, például az 1910-es években (Bella Máté és Bella Anna). Ez egyébként nem volt egyedül, hiszen itt Csapodon volt már például Horváth és Horváth között is engedélyezett s létrejött házasságkötés. Kis zárt közösség volt Csapodon. A házasságkötések is ezen belül jöttek létre. Igen ritkán fordult elő, hogy a környező településekről (Himod, Hövej,) keresett volna magának valaki párt.

De térjünk vissza a mi családjunk, a „Dandi” Bellák kutatására. (A Dandi ragadványnévről később részletesebben is írok.) Ezen belül is a helyi anyakönyvekhez. Ez volt a legerősebb támasz, mely segítette a munkámban. A csapodi plébánián fellelhető eredeti, az 1770-es évektől vezetett anyakönyvek rengeteg információt és titkot rejtenek. Csak tudni kell olvasni a sorok között. Természetesen akkor, ha ezeket sikerül is elolvasni. A bejegyzéseket végző plébánosok írásait sokszor csak gyakorlott grafológus tudná megfejteni, hiszen vonalvezetésük, írás-

módjuk nagyon különbözött. A sokszor olvashatatlant betűk még tintába mártott lúdtollal íródtak a papírra, melynek rajzolata, vonalvezetése a mindenkor betűvetőtől függően változott. Rettenetesen nagy, szemet és türelmet igénybevevő munka volt megkeresni a sorok kusza szövevényében a Bella neveket. Végül a több ezer oldal átvizsgálása után sikerült összeállítani egy listát, melyen az összes bejegyzés megtalálható, mely a Bellákról ide, ezekbe az anyakönyvekbe beíródott. A bejegyzések között viszont sok tévedésre is bukkantam. De erről majd később.

Az első, a vezető szál az *esküdtek anyakönyve* volt. Ennek segítségével, a már általam ismert adatok alapján visszafejtettem, kibogoztam a rokonság kusza szálait. A házasulandóknál feltüntették a szülők és a tanúk neveit is (a kezdetekben csak a tanúkét). Ez végül könnyedén hozta a megoldást. Eljutottam ahhoz a Bella Jánoshoz (Joannes Bella), aki immár dokumentálva is az én ó-nagyapám. Bella János születési adataival azonban gondok voltak kutatásaim kezdetén.

Három anyakönyvet használtam a tények megállapításához: a születésit, a házasságkötésit és a halálozásit. A hivatalos dokumentumok (anyakönyvek) 1740-től íródtak. Az ez előtti adatokat csak kikövetkeztetni, illetve kiszámolni lehet. Mégpedig a leírt adatokból kiindulva, az évek visszaszámlálásával. Mire gondolok? Az említett Bella János (felesége Bujtás Katalin) elhalálozásának ideje: 1822. szeptember 5. Itt 76 évesnek van feltüntetve. Az esküvői anyakönyvben is követhető ez az időpont, hiszen az ez előtt kötött házasságoknál, melyeket gyermekei kötöttek, ő is fel van tüntetve szülőként, míg ezen dátumnál később (1826. szeptember 17. András házasságkötésénél) már csak *Praedefuncti Joannes Bella* van beírva.

1837-ben, mikor már magyar nyelvű anyakönyvvezetés volt, neve mellé odaírták a *meghalt* szót. Tehát a halál ideje is adott és pontos. A másik dátum, melynél a személyek életkora szerepel, a házasságkötés: *1780. május 12.* Az anyakönyv szerint a vőlegény (Bella János) 40, a menyasszony (Bujtás Katalin) pedig 20 éves volt. Ha a halálozás évéből (1822) kivonom az anyakönyvbe beírt életkort (76), akkor 1746 a születési év, esetleg 1745, attól függően, hogyan számoljuk. Ha viszont a házasságkötési anyakönyvben szereplő adatokat vesszük figyelembe (1780-

Dies Mensis.	Pagina Actar.	Sponsus, et Sponsa.	Parentes.	Locus Domicii.	Testes.	Id. Apositorum Sacerdot.
Septemb.	31 17 ^a 20 Anorum	Andreas, et Elisabetha.	Prædefuncti Joannis Bella et Catharinae Bujtás filius. Joannis Orbán, et Rosinae Tóthi filia.	ambo ca Csapod.	Senior Stephanus Hörváth, et Joannes Varga.	Franciscus Kolláth Parochus Loci.

ból kivonjuk a 40-et), akkor 1740 a születési idő, esetleg 1741. (!) Így is, úgy is néhány év eltérés van. Mivel 1770 előttről semmi írásos anyag nincs, így pontosítani nem tudtam, csak következtetni. Maradjunk az utóbbinál. Mivel igazolvány híján mindig az illető mondta be adatait, - hiszen ebben az időben személyi okmányok még nem léteztek - elképzelhető, hogy a beírásakor (lehetséges, hogy az esküvő alkalmával!) Gots Mihály helyettesítő plébá-

Colonus. A korához pedig: 76. Vagyis már a nevébe is bele foglalták az „Öreg” jelzőt. A bizonytalanságot végül feloldottam azzal, hogy újból átböngésztem a régi anyakönyveket. Mint az előzőekben is említettem, nagyon kusza írásmódok között kellett megtalálnom a keresett Bella nevet. Ráadásul a tinta is elhalványodott a több mint kétszáz év alatt.

A szeptemberi bejegyzésnél megtaláltam a fent is látható, kissé elmosódott bizonyítékot: Bella János

Die 12 Mar Joannes Bella a. n. 40. Gm. Virginia
Catharina Bujtás a. n. 20. presentibus Paulo
Bella Kolláthi Bella Csapod. etc.

nos (fél évig helyettesített Csapodon) tévesen halotta, vagy figyelmetlenül rögzítette a bement adatokat.

Az se kizárt, hogy az elhalálozásakor bement adat a téves, hiszen a hosszú évek során már eltveszthették az időt, így előfordulhatott, hogy ekkor került be a téves adat a halálozási anyakönyvbe Franciscus Kolláth Parochus Loci által. Sok év telt el a születéstől fogva, s az emberek nem mindig számolták pontosan az éveket.

Bella János (az akkori átlagéletkorhoz viszonyítva) szinte „matuzsálemi” kora büszkélkedhetett. Ezt a halotti anyakönyvben is láthatjuk. A beírás az alábbi 1822. szeptember 5-én: Joannes Öreg Bella

születési adatait, s ezáltal a szülei nevét is. Tovább folytattam az anyakönyvek tanulmányozását. Mikor eljutottam a Franciscus Bella és Helena házaspárhoz, már csak annyi volt a tennivalóm, hogy a születéseket és a házasságkötéseket újból átnézzem, most már az ismert szülők neveit figyelve. Ezzel megtaláltam azokat a Bellákat, akik ebből az ágból származnak, legalábbis azokat, akikben bizonyos voltam az anyakönyvek alapján. Természetesen csak az 1800-as évek közepéig, hiszen a napjainkig való kutatásra nem volt elegendő időm és energiám, meg talán nem is vették volna jó néven azok, akikhez ezáltal eljutottam volna. (Folytatjuk.)

Bíró Endre, Bucsa

Septembri
5^a 76 Joannes Öreg
Anorum Bella Colonus. Csapod. provisor omnibus.

Akik sokat tettek Csapodért

Takács Rezső - a falu jegyzője

Gondtalan gyermekéveim színhelye Csapod volt, ahová ma is sokszor járok vissza gondolatban. A templommal szemközti házunk ablakából csak egy ugrás volt az óvoda udvara, ott jó pajtásban sosem volt hiány. Míg két testvéremmel, Miklós bátyámmal és Marika nővéremmel gyermeki csínytevéseken törtük a fejünket, édesapánk dolgozott. Keveset tudtunk a munkájáról, csak annyit, hogy fontos ember, ő a falu jegyzője.

És most, mikor felkértek, hogy elevenítsem fel édesapám, Takács Rezső csapodi munkásságát, megint csak töröm a fejem. Kicsik voltunk még ezekben az években, lefoglalt minket a játék, a világ felfedezése, melynek Csapod volt a közepe, legalábbis számunkra. Ezen a világ közepi helyen pedig apánk képviselte a törvényességet, de munkájának jelentőségét ekkor még nem tudtuk felfogni.

Annyi bizonyos, hogy először 1936-ban, huszonhat éves korában került a községbe, mint segédjegyző. Fiatalember volt, ám addigra a sors már megtanította küzdeni, erősnek lenni. Nagyon szerény körülmények közé született Szombathelyre, egy szobakonyhás lakásba. Az anyagi nehézségeken azonban szülei szeretete felülemelkedett, a gyerekek békecségekben, szépen éltek. Apámat kiskamaszként, tizenegy éves korában érte a tragédia, amikor elvesztette édesanyját. Előtte pedig kistestvérét is eltemették. Édesapja, Takács János néhány év múltán újranősült, majd hármában Szombathelyről Vasvárra költöztek. A pénz azonban továbbra sem vetette fel őket, ezért apám csupán az elemi első öt osztályát tudta elvégezni, mert nem telt a taníttatására.

Karrierje itt véget is ért volna, ha nem nyílt volna polgári iskola Csornán, ahol kijárta mind a négy osztályt, majd a győri kereskedelmiben tette le az érettségit. De hiába keresett, állást sehol sem ka-

pott. Ekkor, mivel nem akart édesapja nyakán élösködni, vasúti pályamunkásnak állt. A Páli-Vadosfa állomáson ismerkedett meg néhány páli lakossal, akik újságolták, hogy megüresedett náluk a községi írnoki állás. Biztatásukra beadta jelentkezését. Ugyan sikerben nem reménykedett, mivel kilencen pályáztak egyazon állásra, mégis sikerült. Talán az élet így kárpótolta az addigi veszteségeikért. Páliiban 1929-től 1932-ig tartott az írnoki ideje, ahonnan nagy nehézségek

árán bejutott végre a régóta áhított szombathelyi községi közigazgatási tanfolyamra.

És ismét jött a nélkülözés. A másfél éves képzés tandíját a fizetéséből takarította meg, élelemre azonban már nem tellett. Több mint egy esztendeig a népkonyhán, az utcai koldusokkal evett egy asztalnál. A nehézségek ellenére jeles eredménnyel végezte el a tanfolyamot, és kapott jegyzői képesítést. 1934-36 között Szárföld, Rábakecöl és Osló községekben dolgozott mint kiegészítő munkaerő oly kevés pénzért, hogy csak napi egy ebédre futotta, ruházkodásra már nem. „Kegyetlenül lerongyolódtam ezekben az időkben.” - írta önéletrajzában.

Az ínséges idők után Csapod a kiegyensúlyozottságot, a nyugalmat és a családalapítást hozta el számára. Segédjegyzőként 1937-ben feleségül vette a Páliból származó parasztlányt, Kozma Máriát, majd egy évre rá megszületett első gyermekük, Miklós. Édesapám nagyon jól érezte magát a faluban, ahol otthonra és igaz barátokra talált, de nem maradhatott itt. 1939-ben fősolgabírói parancsra Kapuváron kellett segédjegyzői állást betöltenie. Csak két év múlva, 1941-ben térhetett vissza helyettes jegyzői munkakörbe, már kétgyermekes családapaként, mert közben megérkezett kislánya, Marika is. 1943-tól a „felszabadulásig” Csapod vezetőjegyzőjeként dolgozott.

Büszke volt arra, hogy a „felszabaduláskor” nem hagyta el községét, még akkor sem, amikor az utcai harcok és a tankharcok dúltak, és hivatali helyiségükben az összes bútor és felszerelés megsemmisült.

Kitartott, végig munkában volt, mert úgy érezte, hogy Csapodnak, a sok szép emléket adó községnek szüksége van rá. Részt vett az újjáépítésben, és összefogással a romokból új épületeket emeltek. A teljesen tönkrement iskola és hivatal helyett újat építettek. Apám ez időben nem csak szellemileg, de fi-

zikailag is részt vett Csapod újbóli felemelésében. Én csupán egyéves voltam ekkor, és tizennégy, amikor úgy döntött a család, hogy a jobb megélhetés reményében Sopronba költözünk. Édesapám az Állami Gazdaságnál kapott munkát belső revizorként. Azonban egészen 1979-ben bekövetkezett haláláig szívében élt Csapod, ahol máig emlékeznek rá néhányan, hogy nehéz időkben ő volt ott a „törvényesség”, ő volt a falu jegyzője.

Takács Tamás, Sopron

Ágota néni - a „bábaasszony”

Nagymamám, Katona Imréné Németh Ágota fél évszázadon keresztül szülésznőként dolgozott Csapodon. Ez alatt az idő alatt csapodiak nemzedékeinek sorát, egy város lakosságnyi embert segített a világra orvosi háttér, sőt áram nélkül. Ma, amikor oly divatos téma a magyar egészségügy betegségeiről, az orvosi műhibákról, vagy az otthonszülés engedélyezéséről vitatkozni, fontos megemlíteni, hogy munkásságának ötven éve alatt nemhogy anyai vagy gyermekhalálozás, de a legkisebb műhiba sem fordult elő.

1889. február 4-én született Fertőszéplakon. Apja „úrgazda”, Németh Ferenc, anyja Balics Erzsébet. Négyen voltak testvérek. Rudolf fivére húsz éves korában meghalt. Nővére, Horváth Jánosné, Rozália a Bécs melletti Műchendorfba ment férjhez, Antónia húgának férje Szenczy János, a kismartoni Eszterházy kastély gondnoka volt.

Nem falusi bába volt, hanem okleveles szülésznő. Miután Sopronban befejezte középiskolai tanulmányait, Budapesten a Baross utcai női klinikán szerzte képesítését. 1911-ben Sarródon kezdett dolgozni. 1914-ben született Feri fia. Első férje hama-

rosan elesett az első világháborúban. Ezt követően került Csapodra, ahol 1959-ig dolgozott. Második férje a „Dorombos” melléknévre hallgató Katona Imre csizmadia mester Imre fiúk, az én apám születe, 1927. május 1-e előtt elhunyt.

Munkájában nem volt hivatali és magánidő, éjjel-nappal páciensei rendelkezésére állt. A védőnői és a gondozónői feladatokat is ő látta el. Amikor éjjel megtámadták a kóbor kutyák, saját kutyája, Dacos jött érte és kergette szét őket, máskor éjjel a temető árkában csendőri védelemmel segítette világra vándor cigányok gyermekét.

Mindenképpen taníttatni kívánta fiait, de az egészségügyi dolgozók már akkor sem voltak jól fizetve. Ahelyett, hogy az egész ingatlan özvegyi haszonélvezettel természetes örökösére szállt volna, férje rossz végrendelettel háza felét ráruházta, ő pedig hitelt vett fel nagyobbik fia tandíjára. 1932-ben, 18 éves korában fia meghalt vérhasban a kapuvári kórházban. A pénz elment a kórházra, temetésre. Deutsch Dávid soproni ügyvéd a ház felét elárvereztette. A másik felét, mivel kiskorú tulajdonában volt, meghagyták nekik. Ettől fogva nagymamám és édes-

apám Varga Sándor családjával laktak egy fedél alatt, akiről mindig a legnagyobb szeretettel emlékeztek meg.

Apámat tizenhét évesen a falubeli nyilasok elvitték munkaszolgálatra, mert a leventeoktató látta, hogy egyszer a Népszavát olvasta. Alig élte túl a szombathelyi katonai repülőtér árkában a második világháború egyik legnagyobb légi csatáját. 1945-ben viszont a szovjet hadsereg hurcolta el.

Nagymamám, miután 1960-ban nyugdíjba ment, felköltözött hozzánk Budapestre. 1976. február 1-én, pár nappal 87. születésnapja előtt itt halt meg. Maga a legkisebb műhibát sem követte el sohasem. Paradox módon mindkét fia orvosi műhiba áldozata lett, Imre fiát

Ágota néni idős korában

gyomorvérzésben, embertelen közönnyel hagyták elvérezni. Édesapám is, én is tőle tanultuk a munka szeretetét, a hivatás szentként tisztelését.

Szinte minden csapodit, aki 1960 előtt született, ő segített a világra. „Gyermeikeimként” emlegette őket. Jó lehetett olyan helyen lakni, ahol mindenki az ő gyermeke volt. Az idősebb csapodiak ma is emlékeznek rá, ahogy éjjel-nappal rója gyalog vagy kerékpáron az utakat jellegzetes, nagyméretű orvosi táskájával. A szépséges, csaknem száz éves bőrtáska ma is megvan, utazótáskaként bejár-

ta mind az öt földrészt, és mindenütt megcsodálták, mielőtt a családi múzeumba került.

Dr. Yarné Dr. Katona Magda Nasrin, Budapest

Adatok – tények

Soproni és Sopronmegyei címtár 1948

„CSAPOD:

Járás: kapuvári. Lélekszám: 1540. Terület: 5924 k. hold. Jegyzőség: Csapod. Vasútállomás: Csapod. Utolsó posta: Csapod Plébániák. Állomásfőnök: Borsodi István. Póstamester: Kozma Istvánné, sz. Kovács Anna. Lelkész: Eröss István plébános. Jegyző: Takács Rezső. Bíró: Kovács Ferenc.

Előljáráóság: Orbán István h. bíró, Csiszár József, Horváth Kálmán, Horváth András, Kámán Béla esküdtek, Horváth Jenő pénztáros, Kovács József közgyám.

Iskolák-tanerők: Horváth Antal ig.-kántortanító, Horváth Ferenc tanító, körzeti iskolafelügyelő; Horváth Ferencné sz. Domnanits Erzsébet, Horváth Viola tanítónők.

Kereskedők: Bella Józsefné, Hangya Fogy. Szövetkezet, Horváth Andrásné, özv. Csiszár Kálmánné vegyeskereskedők, Zambó Imre állatkereskedő.

Iparosok: Kovács Lajos kovács, Takács Géza, Zambó Lajos hentes és mászáros, Németh Endre darálómolnár, Kovács Antal asztalos, Kovács Sándor kőműves, Bella József bognár, Németh Sebestyén szabó, Lőrincz Antal asztalos, Nagy Géza, Peszlen Jenő ci-

pész, Horváth István szabó, Zsebedics Gyula szikvízgyártó, Bella József, Kámán János kovács, Kámán Lajos cipész.

Szövetkezetek: Hangya Fogyasztási Szövetkezet, Csapodi Hitelszövetkezet mint az OKH tagja és Földművelésszövetkezet. Kocsmák: Horváth Ignácné, Hangya Szövetkezet és Bella József. Bércsépplők: Kocsis Lajos, Pethő Gyuláné, Csóka János, Mesterházy Gyuláné. Tűzoltóság (főnöke): Csiszár Jenő.”

Az egykori „Tanítói lak” helyén ma a Faluház áll

Csapod fejlődéséért...

Csapod község jelenlegi polgármesterével beszélgettünk. A falu fejlődésének néhány fontos összetevőjéről érdeklődünk, amelyek megválaszolása biztosan érdekli azokat, akiknek a szíve Csapodért dobog.

Tisztelt Polgármester Úr! Használják-e döntéseikhez a falu rendezési tervét? Ez a terv elég modern-e?

A rendezési terv 2005-ben készült. Ez a terv nyilvános, a falu sorsa iránt érdeklődést mutató személy a mindenki által ismert fogadó órák alatt megtekintheti. Minden hasznos javaslatot érdeklődéssel fogadjunk. Ettől a tervtől eltérő döntést csak a képviselő testület hozhat.

A Csalogány tábor

Van-e remény arra, hogy a falu összlétszámát a következő öt évben emelni lehet?

A falu jelenlegi összlétszáma 545 fő. A következő öt évben ennek a létszámnak a megtartása is jelentős erőfeszítést kíván. Sajnos az idősebbek létszáma a nagyobb. A létszám megtartása érdekében olyan személyek letelepedését támogatjuk, akikről előzetes információk szerint megállapíthatjuk, hogy nagy valószínűség szerint be tudnak illeszkedni a falu közösségébe. Esetenként lehetővé teszünk helyi viszonylatban jónak mondott építési telkekhez való gyors és olcsó hozzájutást. Mindig hangsúlyozzuk a csendes, nyugodt életet, amely mindenképpen szolgálja a folyamatos pihenést, az eseti kikapcsolódást.

Hogyan értékeli a faluban működő kisvállalkozások tevékenységét?

Jelenleg működő kisvállalkozásaink: Csalogány tábor, Fodrászat-Kozmetika, Göbös major, Horváth

József asztalos mester, húsbolt, kenyérbolt, kereskedő lerakatok /2 db/, kertészet, vendéglátó helyek /2 db/.

Az említettek működési hasznosságá mellett külön ki kell emelni Göbös majort, ahol csónakázó tó, panzió, teniszpálya, úszómedence található. A lovarda pedig megnyitás előtti állapotban van. E tevékenységek folyamatos végzése összességében - véleményem szerint - ilyen kis faluban jónak mondható.

A legalapvetőbb közművek közül már csak a csatorna nem épült meg. Mi lesz ezzel?

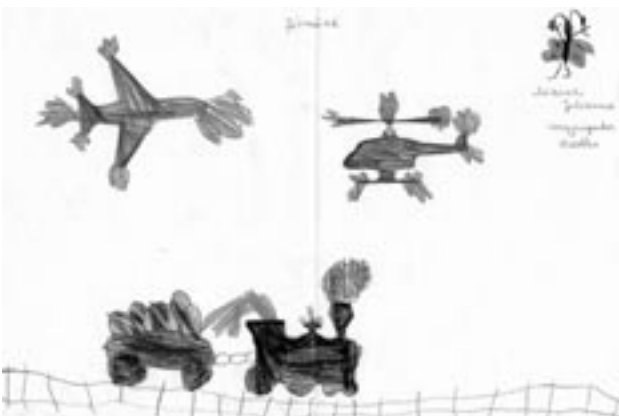
A csatornázás előkészítése folyamatban van. A tervezői ajánlatok már beérkeztek. Az összköltség mintegy 250 - 300 millió forint lesz. Kedvező pályázati döntést követően az önkormányzat a kivitelezést indítani fogja. A csatornázás megléte a későbbiekben esetleg a közepes vállalkozások megtelepedését is kedvezően befolyásolhatja.

Göbös major ma (részlet)

A hulladék összegyűjtése és elszállítása már több év óta dicséretes. Komoly nehézséget jelentene a legtöbb helyen fokozatosan terjedő szelektív hulladékgyűjtés bevezetése?

A szelektív hulladék gyűjtése is megkezdődött. Egyelőre a Rekultív kft. a szervezője. Az első kialakított gyűjtőhely a Birka csárda mellett van. Itt a műanyagflakon, üveg, papír hulladékot lehet elhelyezni. A veszélyes hulladéknak számító elhasznált elemek és akkumulátorok gyűjtése a vegyes boltban történik. Igen hasznos tevékenységnek tűnik az évenkénti egyszeri tavaszi lomtalanítás.

Az egyesületünk által kiírt pályázatra érkeztek

Egy a szép, új házak közül

A környezet védelme érdekében legtöbbször a korábban oly népszerű Bánya-tó közvetlen környezetében lehetne tenni. Történtek-e ezzel kapcsolatban intézkedések?

A Bánya-tó körzetével kapcsolatban adás-vételi szerződés van folyamatban. A Koch-Center kft. a közeljövőben tereprendezést /rekultivációt/ végeztet. Ennek figyelembe vételével távlatban ez a terület is beépíthetővé válhat.

Ennek a kis riportnak a készítője 60 évvel ezelőtt ebben a faluban született, s jó érzéssel vallja magát csapodinak is annak ellenére, hogy nem itt lakik. Előbbiek miatt a csapodiakat jól ismeri. A feltett kérdésekkel kapcsolatban a saját véleményét is röviden összefoglalja:

A közelmúltban több olyan új ház épült, amely bármely községben megállná a helyét. A pihenés, a kikapcsolódás még erőteljesebb hangsúlyozása talán

A jobb sorsra érdemes Bánya-tó ma

növelhetné a hétvégeken folyamatosan használt házak számát is.

A kisvállalkozások tevékenysége összességében nagyon jónak mondható. Általánosságban megállapítható, hogy a csapodiak többsége az elmúlt évtizedekben mindig szorgalmas volt. Igényesek voltak arra, hogy a házuk előtt folyamatosan rendet tartsanak. A faluba érve örömmel rendezett utcácskákra látni. Nagy kár, hogy a falu környéki csodálatos erdőkben folyamatosan találni lehet az összbenyomást nagyon lerontó szeméthalmokat. A legnagyobb kárt a talajban a kis térfogatúnak hitt használt elemek, akkumulátorok eldobása jelenti. Ez talán egyben a legegészségtelenebb is. Az eldobás helyétől a különféle lebomlások miatt még a 100 mé-

lán egyben a legegészségtelenebb is. Az eldobás helyétől a különféle lebomlások miatt még a 100 mé-

*Jó barátok a Bánya-tónál kb. 1966-ban
(Nagy Imre, Kovács József, Horváth István)*

tert is meghaladja az egészségre nagyon káros hatás. Érdemes tehát a jövőben minden darabot összegyűjteni.

A Bánya-tó az 1950-es, 60-as években nagyon népszerű volt. Gyakori volt a hálóval történő halászat is. Télen a fiatalok nagy kedvvel korcsolyáztak és jégkorongoztak itt. Igazi kikapcsolódás volt a tanulás után. Nagy örömmel hallgattam a tó környezetére vonatkozó önkormányzati terveket. Összességében megállapítható, figyelembe véve polgármester úr válaszait, hogy a létszám stagnálása ellenére is fejlődik a falu. Természetesen ennek igazi mértékét az itt lakók érzékelik igazán.

Csiszár Jenő, Sopron

Az iskola

Az ember életében létezik egy iskola, amire nagyon szívesen emlékezik, mert ott valami maradandót kapott. Egy iskoláról emlékezem, mert itt tanultam a betűvetést, a számolást. Sajnos háborús évek voltak. A háború a mi iskolánkat sokáig nem érintette. 1945. március végén azonban súlyos veszteség érte a falut - az iskola porig égett, csak a csupasz falak meredeztek az ég felé.

A kép jobb szélén a régi iskola sarka

Az iskola a templom és a plébánia épülete között állt, benne három tanterem. Nem volt különösen felszerelt, de a legfontosabb eszközökkel és egy szerény könyvtárral rendelkezett. Két tanterem a templomkert felé nézett, egy pedig az utcafrontra. Az udvara közepes méretű volt. Mivel közel száz gyerek járt iskolába, elég szűkösen bizonyult. Az udvar közepén álló hatalmas szederfa alatt szívesen tartózkodtunk. Különösen erős napsütésben széles koronája hasznos árnyékot adott. Kiváló pedagógusok tanították a gyerekeket. Köztük a „Mester”, Horváth Antal, vagy Horvát Ferenc és felesége, Horváth Viola, stb. A falu első iskolája háborús események következtében égett le.

Számos történet járt akkoriban arról, hogy mi okozta a pusztulást. Voltak olyan jelek, hogy találat érte, mások szerint a szovjet katonák gyújtották fel. A találgatások közül az tekinthető hitelesnek, hogy

a visszavonuló német csapatok felgyújtották. Hadianyagot (ruhaneműt, szerszámokat stb.) tároltak benne, és a szovjet csapatok gyors előrenyomulása miatt a készleteket már nem tudták elszállítani. Nem akarták, hogy az ellenség kezére kerüljenek. Ezért inkább felgyújtották, hogy így megsemmisüljön.

Szomorú történet, de visszavonhatatlanul eltűnt a régi - számomra az első és a legemlékezetesebb - iskola. Hogy ezt követően hova jártunk iskolába, az egy új fejezete a falusi tanításnak. Izgalmas időszak következett, amire csak az idős falusiak, vagy elszármazottak tudják a választ, csak az ő emlékeikben maradt fenn a falu történetének ez a darabkája. Sajnos a régi iskoláról teljes képet nem sikerült fellelni. Viszont az itt látható fényképen, amely a jegyzőség épületét örökíti meg a templom felől, az iskola templomkertre és utcára néző sarka is jól látható.

Horváth János, Győr

A régi helyett új iskola épült

Csapodiak a kavics fogságában (folytatás)

A csapodi földek silány minőségűek, ezért az egyéni gazdálkodás idején kimondottan vagyonos gazdák nem voltak a faluban. A kataszteri tiszta jövedelem aranykoronája szerint csak két család volt úgynevezett „kulák”, de ezek sem voltak igazán azok, mert ritkán dolgoztattak idegenekkel, családjuk tagjaival művelték a földet. A vagyoni ellentétek Csapodon korántsem voltak olyan nagyok, mint a környező községekben. A néhány holdas falusi ember elment a vasútra dolgozni, felesége pedig otthon megművelte a földet, ezáltal szerényen, de tisztességesen megélhettek. Hagyományosan sokat dolgoztak az asszonyok, ugyanis nemcsak az anyai teendőket látták el, hanem a földeken végzett munkájukkal szinte egyenrangúak voltak a férfiakkal. A csapodi asszony trágyát hordott, szántott, vetett, és ha sok volt a munka, még a kaszát is megfogta.

Kutatás a „kulák” padlásán - illusztráció

A csapodiak közül már a jobbágyfelszabadítás alkalmával sem volt mindenki telkes gazda, hanem szép számmal voltak két-három holdasok, sőt föld nélküli zsellérek, emiatt már a század eleje óta sok volt a faluból kijáró munkás. Aki az uradalomnál nem kapott munkát, kénytelen volt máshol dolgozni, tehát a falu soha nem volt tipikus „parasztközség”, ahol mindenki a földből élt. 1961-ben 325 családot számlált a falu, de ebből csak kb. 200 család rendelkezett földtulajdonnal.

A háborút követő időkben kissé megélénkült a mezőgazdasági tevékenység, többen „ezüstkalászos” gazdatanfolyamot végeztek, és néhányan nem riadtak vissza új gazdasági tevékenységektől sem. Ekkor telepített Németh József („Tani”) ötholdas almásgyümölcsöst Pityer majorban, amit nagyon szakszerűen, lelkesen gondozott. A demokrácia első éveiben

Az egykor szebb napokat látott „Magtár”

élvezett gazdasági szabadságot sajnos hamarosan felváltotta a Rákosi-rendszer, amely szigorú tervgazdálkodást írt elő minden falu számára. Előírták, hogy miből mennyit kell termelni függetlenül attól, hogy a határ alkalmas-e arra. Aki nem tudott eleget tenni kötelezettségének, azt szigorúan megbüntették, de előfordult, hogy felmerették a gazda utolsó szem gabonáját is a padlásról, akinek utána úgy kellett megvásárolnia a család szükségletét.

A beadott termény után a gazda ugyan pénzt kapott, de a kereskedelmi áraknak csak 35-40 %-át. A kötelezettség sokszor olyan magas volt, hogy a maradék nem volt elég saját állatainak ellátására sem. Nagyon nehéz időszak volt ez, ekkor kezdődött az ifjúság elvándorlása a faluból.

Márk Kálmán, Csapod

A 23 holdas Nagy István („Nagyjános”) beadása és adója az alábbiak szerint volt kivetve:

Búza:	2.070 kg
Rozs:	1.516 kg
Árpa:	1.520 kg
Zab:	200 kg
Kukorica:	544 kg
Napraforgó:	800 kg
Lóhere:	600 kg
Burgonya:	3.200 kg
Disznóhús:	319 kg
Marhahús:	288 kg
Sovány baromfi:	34 kg
Kövér baromfi:	23 kg
Tej:	1.600 l
Tojás:	1.465 db
Búzaföldadó:	916 kg búza
Pénzadó:	8.000 Ft

Csapodról – Az angliai unokám 10. születésnapjára

Kedves Annamari!

Mivel Londonban, az én kis hazámtól távol éled napjaid, szeretnék mesélni Neked gyerekkorom világról és annak színteréről: Csapodról. Ez a kis falu Ausztriához fekszik közel; lakosai 1939-ben - amikor én születtem - ezer körül lehetek. A Kisalföldnek nevezett táj egyik szép, jellegzetes faluja ez: körös-körül nagy erdők övezik. A falu lakói - az én szüleim is - többnyire a szántóföldeket művelték (persze akkoriban még nem traktorral, hanem állatok húzta gépekkel, vagy „masinákkal”), és állatokat neveltek-tartottak. Én a testvéreimmel együtt nőtem fel, együtt gyerekeskedtünk, és már gyerekként sokat kellett segítenünk a munkában. Szegény világ volt abban az időben, mégis szeretettel gondolok szüleimre, gyerekkoromra, rokonaimra, ismerőseimre.

Édesanyáddal, testvéreivel és az unokatestvérekkel a nyarakat mi Csapodon, a „csapodi nagyinál és papánál” szoktuk tölteni. Az volt ám a jó! Mindannyian szerettük a mezőt, a rétet, a növényeket, de különösen az állatokat. Egyik nyáron sátrat is építettünk az udvaron, ez volt a tanyánk. Sokféle játékot találtunk ki. Képzeld, még indulónk is volt:

*Van nekiünk egy csapatunk,
ahhoz van egy sátor.
Velünk mindig az jöhet,
Aki nagyon bátor.*

Ahogy az lenni szokott, a gyerekcsapat mindenre kíváncsi volt. Arra pedig különösen, hogy miket csináltak, miket csináltak gyerekként. Erről sokat beszéltem nekik, most néhányat Neked mesélek el.

A II. világháború befejezése után - én mindössze hét éves voltam - vett apám egy szép lovacskát. A Mancit nevet adtuk neki, mert kanca volt. Később sok kiscsikót hozott a világra, de ezeket mindig el

Képek a csapodi nyaralásokról

kellett adnunk a vásáron. Mancit volt a „földművelő állat”: ő húzta a terméssel megrakott szekeret, eke elé fogtuk, és szántottuk vele a földet, boronáltunk (lazítottuk, egyengettük a talajt), stb.

Mikor nagybacska fiú lettem, és a szüleimnek más sürgős dolguk volt, én mentem Mancival szántani Pityerbe (ez a falutól kb. 3 kilométerre volt). Befogtam az eketaliga elé a lovat, és szépen ballagva szántottuk a földet. Délutánra mindketten nagyon elfáradtunk, ezért Mancit időnként tilalmam ellenére megállt. Pedig sokszor mondtam neki: „Gyí, gyí,

Talán Mancit leszármazottai

Mancit!” Mikor már egyáltalán nem akart tovább menni, kockacukrot adtam neki. Ment is a szántás, amíg el nem fogyott a kockacukor. Estére én is annyira elfáradtam, hogy hazafelé menet elaludtam a szekéren. Arra ébredtem, hogy a lovacskáim egy nagyot nyerített: felébresztett, mert ott álltunk a házuk kapuja előtt!

A teheneknek nagyon fontos szerepük volt nálunk: ők adták a tejet, amit mi nagyon szerettünk. A felesleget minden este elvittük a tejcsarnokba, pénzt kaptunk érte. Volt olyan időszak, hogy több tehenet is tartottunk, de számomra legemlékezetesebbek a Kőkény és a Zsuzsi nevéek. Mindkettő nagyon szelíd állat volt: cirógathattuk őket, megnyalták a kezünket, sőt meg is fejhettük őket. Sose felejttem el, egyszer Anyám - aki rendszeresen fejte tőlük a tejet

- nem lévén otthon, Apám akarta őket megfejteni. Egyik sem adta le neki a tejet! Nekem kellett hozszadalmas, fásasztó tőgyhuzogatással kifejnem a közel tíz liter tejet.

Nyaranta az volt a legfontosabb dolgom, hogy a teheneket legelni hajtsam ki a rétre. A „Rozmon-réten” vigyáztunk a tehenekre több hasonló korú fiúval. A rét két oldalát erdő, a másik kettőt szántóföldek határolták. A tehenek többnyire békésen legelésztek, nekünk gyerekeknek tehát volt időnk játszani. Ebbe néha annyira belemerültünk, hogy a tehenekről is elfeledkeztünk. Így eshettek meg a következő „kalandos” történetek.

A Kökénynek kisborja született, amelyet az anyja nagyon gondosan etetett. A kisborjához a rétről többször is haza akart menni. Egyszer, mikor éppen bújócskáztunk a társaimmal, azt vettem észre: sehol nincs a Kökény. Az útra nézve láttam, hogy már a falu közelében ballag haza a borjához. Nem volt mást tenni, utána kellett futnom gyors ütemben, és vissza kellett hajtanom. Soha nem futottam gyerekként ilyen gyorsan és ilyen sokat. Lógott a nyelvem, mikor visszaértem a rétre.

Akár Kökény is köztük lehet

A kis puli kutyánkat Bodrinak hívtuk. Hűségesen őrizte a házat. Az ismerősöket soha nem bántotta, ám az idegeneket hangosan, mérgesen megugatta. A vele durváskodóknak a lábába is harapott. Szeretett velünk jönni a rétre tehénórzéskor. Terelgette, vigyázta a teheneket, nem engedte őket a tilosba menni. Ettől egy dolog tántorította el: ha vakondtúrást „szagolt”. Ilyenkor azonnal elkezdett kaparni, és ekkor bárhová elkószálhattak a tehenek. Így fordulhatott elő, hogy a rét összes tehene bement a szomszédos erdőbe. Egész délután kerestük őket a fák között, míg estére - egy kivételével - mind meglett. A

A veréb is szép, és ma már védett madár

mi Zsuzsink viszont nem került elő! Másnap délelőtt az egész család kutatta az erdőt a tehenünkért. Végre megtaláltuk. Képzeld el Ammácska, mellette volt a frissen született kisborja is.

A ház körüli társbérő

Amint már mondtam, falunkat sok erdő veszi körül. Volt akácos erdő, cser, tölgy, fenyő. Az utakon gyakran jártak szekerek, mert Csapodon télen fával fűtöttünk, sok fát kellett kivágni és hazahordani. Az erdők útjain és tisztásain sok fű nőtt, itt is legeltetjük a teheneket. Jól ismertük tehát az erdő világát is. Néha fogtunk is vadnyulakat, és hazavittük őket. Egyszer észrevettük, hogy az úgynevezett üregi nyulak környékén sokat ólálkodik egy róka. Kivittük a Bodrit, elbújtattuk, majd mikor jött a róka, kiengedtük. Volt futás, rókanyűszítés!

A madárfészkeket is számon tartottuk. Egyszer a csodálatos énekű sárgarigó több fiókát költött ki a fészkeben. Néztük, milyen szeretettel gondozzák a szülők a kis aranymalinkókat. Közel mehettünk a fészkekhez is, és láttuk: napról-napra mennyit fejlődnek a kismadarak. Igen ám, de jöttek a favágók, s ezt a fát is ki akarták vágni. Végül a jószívű erdész bácsi csak a kismadarak kirepülése után engedte kivágni ezt a fát.

Annamari is ismeri és szereti Csapodot

Tíz éves lettél drága Amma. Nőj nagyra, szentem! Ezzel a „képeslap”-pal és sok szeretettel kíván Neked boldog születésnapot:

Győrött, 2007. április

Nagypapád

(Erdőző) Horváth Antal, Győr

Ma már csak emlék...

Aratás és cséplés Csapodon

Ezeréves múltja van népünk történetében az aratásnak és a cséplésnek. Az eszközök és módszerek azonban változtak.

Gyerekkoromban még sok csapodi udvarban lehetett találni olyan tárgyakat, amelyek a régebbi idők arató-cséplő munkájára emlékeztettek: szelelők, roskák, csépek, járgányok, stb.

Az aratás-cséplés időszaka a paraszti élet leghézebb, de talán legszebb időszaka volt. A csapodi búcsú is erre az időre esett.

Bizonyos felkészülést is igényelt az aratás a gazdálkodó embertől. Jó kaszáról, rávaló gereblyéről, kévékötő fáról kellett gondoskodni. A fenőkövet egy vízzel megtöltött ökörszarvba téve a derekukra kötötték. Kellett a jó kalapács a hozzá illő üllővel, amit kalapáló székbe vagy egyszerűen kalapáló karóba rögzítettek, és ezt sokszor magukkal is vitték. A marokszedőhöz tartozott a sarló és a nagy gereblye. Ivóvízhez a vörös cserépkorsót, vagy a zsuppal befönt üvegkorsót használták. Ezt indulás előtt vízbe áztatták, és csak az induláskor töltötték meg vízzel. Lenge vászonruhákat, világos fejkendőt és kalapot használtak. Hatalmas sikere volt az USA-ból akkor hazatérő „Dudora” Józsi bácsi nagy szélű igazi farmer kalapjának. Hogy csodáltuk! Meg aztán áhítattal hallgattuk amerikai történeteit. Talán Amerika-barátok is lettünk volna, ha nem bűgött volna egyre több liberátor meg musztáng repülő a fejünk fölött. Éjszaka hatalmas fénycsórók pásztázták az eget. Hullott a radart zavaró sok sztaniol nyiradék, a gyújtólap és a kiürült benzintartály. Később bomba, gép és ejtőernyős pilóta is. A Halom-dűlőben értek földet.

A leendő termésre igényt tartott Jurcsek Béla akkori begyűjtési miniszter. A határban lévő sok száz

Kévékötés

parcellán mindenütt suhogott a kasza, folyt az aratás. Szép látvány volt a marokszedők által a tarlóba lerakott fél markok sora. Kötelek az éppen aratott gabonából készített marokszedő. A rövid szárú gabonához ezt otthonról hozták. Ezt abból a gabonaszárból kötötték, amit előcséplésnél nyertek, hogy az apadó liszteszákok adta gondokon enyhítsenek. Bizony, nem egy csapodi családnak jelentett gondot a tavalyi gabona elfogyása! A kévék bekötözése után kezdődött a kepézés.

A keresztek

Ez külön szakértelmet kívánt. Húsz kévéből van egy kereszt (két kepeláb). A kész kepeléből azonnal látta a gazda, hogy hány kéve gabonája termett azon a parcellán. Az is megmondható volt, hogy mennyi járja a bérben aratónak. Virradatkor már megpendült a kasza, és sötétedésig folyt a munka. Az aratók

Aratókasza

Aratás a csapodi határban

Kötélfészítés

Dísztárgyak

gyalog közlekedtek többnyire, mert a jószágot sajnálták kikötni a napra a bögölyöknek. Kerékpár a vacak gumik és a nagy hőség miatt nem nagyon volt használható. Ha mégis igénybe vették, felállították a föld végén, a levetett ruháikat kifordítva a kerekre terítették, hogy védjék a gumit a tűző naptól.

A kötelet háton vinni kissé kínos volt. „Babics” Bella János bácsi készített magának egy biciklit, amit megcsodáltunk. Ezen szállította a köteleket és egyebeket. Róla tudtuk, hogy az órákhoz is ért. Az arató

A levágott gabona kévékben

embernek a határban akkor még nem volt órája, mégis tudta, hogy hány óra van az árnyéka irányából és hosszából, amit lábfejjel mért le. A pontosságban csak az gátolta, hogy bocskor volt a lábán, amit maga készített, hogy védekezzen a tarló szúrása ellen. A bocskor készítéséhez egy öreg szétbontott csizmaszár kellett. Ezt szétterítette, rálépett, körberajzolta a lábát, kétujjnyit ráhagyott, és körbenyírta. A széleket körben kilyuggatta, fűzöt tett bele, és készen volt a bocskor. Olcsó, tökéletes és könnyű volt.

Az aratók kosztolása is egyszerű volt: tej és tejszarmazékok, főtt étel, tésztafélék, tojás, uborka.

A „gráblázás”

Húsféle csak mérsékelten jutott. A gyerekeket reggel az idősebb testvérre bízva magukra hagyták több esetben is. Ügyes kezű lányok és legények gyönyörű dísztárgyakat fontak búzaszálból és kalászból. Ezzel „díszítettek” az aratóbálokon.

A „takarulás”

A gabona behordását falunkban „takarulásnak” hívták. Ez rokon, baráti alapon szerveződő kalákában történt. Hogy mikor, kihez érkezik a cséplőgép, abban sok volt a bizonytalanság. Előzőleg a szérűt, az asztagok helyét gyomtalanították, mert az asztagok alatt cséplés után sok gabona maradt, s ezt a fűből kiszedni nem lehetett volna. Ekkora mennyiségért hirtelen az állatok sem tudtak felenni.

Eső esetén a lehullott gabonaszem mind elpusztult, mert kicsírázott. Az esedékes „takarulási” napon a gazda osztotta be, hogy melyik fogat milyen terményért, melyik földre menjen. Az asztagok tudta, hogy hány kereszt gabonának mekkora alapot kell rakni, hogy rá is férjen és befejezetlen ne legyen az asztag. Tudni kellett szép asztagokat rakni. Minden kéve kalászos végének befelé kellett lennie, hogy az állatok ne férjenek hozzá. A befogókkal és a szekerekkel is sok gond volt. Az akkori kavicsos, „éles utak” és a nagy igénybevétel elvásították az állatok körmét. Jó, ha a kovács patkója segített. Ezért inkább a poros utakat vették igénybe még akkor is, ha azok hosszabbak voltak. A szekér kereke miatt is gyakran rászorultak a bognárra, vagy a kovácsra. A szekerekre deszkás oldal helyett rácsos oldalt tettek, külön nyújtót alkalmazva meghosszabbították, a vendégoldalakkal pedig kiszélesítették a szekeret. A kévehányó ember hosszú nyelű, rövid ágú villáról gondoskodott. Szükség volt még rudazó lánkra, rudazó kötélre és nyomórúdra. Ezek segítségével tudták jól megrakni a szekeret, amit a szegény jószágok lógó fejjel, folyó nyállal vonszoltak hazafelé a tikkasztó hőségben. A csípő rovarokat nem bírták, víz alá szerttek volna bújni, ezért, ha a közelben tavat, vagy patakot éreztek, fékevesztetté váltak, és árkon-bokron át a vízhez rohantak. (Folytatjuk.)

Horváth Géza, Győr

Emberek és politika (korrajz)

Katona Imre neves történész Csapodról írt könyvéből tudjuk, hogy a falu mindennapi életébe számos esetben beleszólt a politika. Igaz, nem országos jelentőséggel. Annak kapcsán éreztette hatását, hogy a faluból elszármazottak közül többen is belesodródtak az eseményekbe.

Plakát 1945-ből

Személyes tapasztalat alapján írok le néhány gondolatot az 1945-49 közötti csapodi politikai eseményekről. Közülük kiemelkedett a Csapodról elszármazott („Erdőző”) Horváth István paraszt-politikus fellépése az 1947-es választások során. A II. világháború után politikai pályája gyorsan emelkedett. Ismereteim szerint az 1947. évi országgyűlési választásokon induló Nemzeti Parasztpárt Sopron megyei listájának második helyén szerepelt, és mandátumot is szerzett.

Az akkori magyar ifjúságot összefogó szervezet (MADISZ) által kiadott Magyar Ifjúság című lapban jelent meg róla egy méltatás. A cikk címe sokatmondó: „Fiatalok felelős poszton. Vérmérgezésnek köszönhető tanulását.” (Egyébként valóban így tör-

tént.) Szép méltatást olvashattunk munkájáról, és komoly karriert jósoltak számára.

A választások előtt eljött a faluba, és az érdeklődőknek tartott egy választási beszédet. Felvázolta a magyar falu jövőjét, melynek „fundamentuma” az volt, hogy a föld tulajdonjoga a parasztságot illeti meg. Mivel magam is hallgattam ezt a beszédet, utolsó gondolatát jól megjegyeztem: „A mi pártunk nem nagy párt. Most győzelemre nem számíthatunk, de a jövő mindenképpen a miénk lesz, mert a nemzet eltartója a földet művelő magyar parasztság most is, és a jövőben még inkább az lesz.”

Ezekben az években több párt is mozgósított a választásokra, remélve, hogy gyarapíthatják szavazataik számát. Közöttük volt olyan program is, ami figyelmet érdemelt, de olyan is, amelyik nem vonzotta a falun élőket. Ezekről majd egy másik írásban számolok be.

Horváth János, Győr

NPP tagsági igazolvány

Impresszum:

Nostra parva patria – A mi kis hazánk Csapod

Kiadja: Csapod-barátok Egyesülete

Szerkesztők: (Erdőző) Horváth Antal - Győr

Kovács Antal - Csapod

Márk Kálmán - Csapod

Nagy Imre - Győr

Simon János - Sopron

Felelős kiadó: Horváth János, az egyesület elnöke